

5.5.

**VZDĚLÁVACÍ OBLAST
ČLOVĚK A SPOLEČNOST**

5.5.1.

**VZDĚLÁVACÍ OBOR
DĚJEPIS****CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU *DĚJEPIS*:**

Vyučovací předmět Dějepis vychází ze vzdělávacího oboru Člověk a společnost.

Vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými k aktivnímu zapojení do života demokratické společnosti. Směřuje k poznání dějinných, sociálních a kulturně historických aspektů života lidí ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti, zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí náležitosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na kterých je budována současná demokratická Evropa. Součástí vzdělávání je prevence rasistických, xenofobií a extremistických postojů, výchova k toleranci, respektování lidských práv, výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot, respektování etnických, náboženských a kulturních odlišností národů.

OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU *DĚJEPIS*:

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Dějepis navazuje na žákovské výstupy vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět na 1. stupni, zvláště na tematické okruhy Lidé kolem nás a Lidé a čas. Na 2. stupni využívá vazeb na další vzdělávací oblasti a obory – Výchova k občanství, zeměpis, český jazyk a literatura. Žák je veden k pochopení dějinného vývoje lidstva a našeho národa, směřuje k porozumění historických jevů a událostí. Získává vědomosti a dovednosti interpretace o tom, jak se měnil způsob života lidí od nejstaršího období po současnost. Získává schopnost porozumět událostem a činům osobností, nachází souvislosti s regionální historií. Promýšlí souvislosti v reálném a historickém čase. Žák je veden k samostatné práci, k práci ve skupině. Dokáže samostatně vyhledávat, interpretovat, srovnávat a využívat informace z různých zdrojů, vyjadřuje vlastní názor a je schopen ho obhajovat.

Výuka dějepisu v 6. – 9. ročníku má dvouhodinovou dotaci dle učebního plánu. Výuka většinou probíhá v kmenových třídách nebo v učebně multimediální, počítačové. Dále lze využít místní muzeum a aktuálně pořádané výstavy.

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU *DĚJEPIS*:**❖ KOMPETENCE K UČENÍ**

- vybíráme vhodné způsoby a metody vedoucí k organizování a řízení vlastního učení
- klademe důraz na práci s textem, historickými mapami, časovými přímkami, vyhledávání informací
- žák zvládá vyhledávat a třídit informace, objasňuje souvislosti a propojuje je se svými zkušenostmi a znalostmi
- vedeme žáky k užívání odborných termínů, pojmů, vysvětlování jejich významu
- žák si propojuje a vytváří celkový pohled na společenské a kulturní jevy i na základě svých znalostí a dovedností
- vedeme žáky k samostatnému pozorování a porovnávání výsledků svých a spolužáků a tím i k plánování, jak zdokonalit své učení
- umožňujeme hodnocení výsledků učení a diskutujeme o nich

❖ KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

- řešíme nejrůznější problémové situace – žák je rozpozná, pochopí, popřípadě objasní problém a přemýšlí o jeho příčinách, souvislostech, důsledcích
- žák vyhledává vhodné informace k řešení problému, hledá shodné, podobné a odlišné znaky na základě svých vědomostí a dovedností
- formuluje svůj názor na řešení problému, přihlíží k historickým souvislostem, zkušenostem, domýšlí, jak by situace vypadala při jiné variantě řešení
- vedeme žáky k přemýšlení nad výsledky řešeného problému, uvědomování si zodpovědnosti za rozhodnutí v různých historických situacích

❖ KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- žák výstižně charakterizuje a vysvětluje nejdůležitější historické události a zaujímá k nim vlastní stanovisko
- naslouchá promluvám druhých lidí, vhodně na ně reaguje, zapojuje se do diskuse, využívá svých znalostí k vhodné argumentaci k jednotlivým událostem, společenským jevům, významným osobnostem
- vedeme žáky k porozumění různých textů, dokumentů, historických pramenů – písemných, hmotných, obrazových materiálů
- učíme je využívat svých získaných znalostí a dovedností ke komunikaci s okolním světem, obhajobě svých názorů
- klademe důraz na kultivovaný projev
- žák využívá možnosti publikovat a prezentovat své názory a myšlenky (pracovní listy, mapy událostí, osobností, histor. jevů, souvislostí)

❖ KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

- vedeme žáky k zodpovědné spolupráci ve skupině, necháme je spoluvytvářet pravidla práce v týmu a podílet se na ni
- žák je ohleduplný a při řešení úkolů ve skupině pomáhá ostatním, umí požádat o pomoc v případě potřeby
- podílí se na diskusi a debatě ve skupině nebo ve třídě
- snaží se o smysluplnou spolupráci při řešení daného úkolu, přispívá svými znalostmi, dovednostmi
- vedeme žáky k respektování a toleranci jiných názorů a postojů
- podporujeme sebevědomí, sebeuspokojení a sebeúctu žáků

❖ KOMPETENCE OBČANSKÉ

- vedeme žáky ke schopnosti vcítit se do situací lidí v jednotlivých historických obdobích, mít schopnost odmítat útlak a hrubé zacházení
- na základě dějinného vývoje učíme chápat základní principy zákonů a společenských norem jednotlivých období a poznávání života předcházejících generací
- žák je schopen chovat se zodpovědně v krizových situacích a situacích ohrožujících život a zdraví člověka, netoleruje projev rasismu, xenofobie a nacionalismu
- na příkladech demonstruje pozitivní a negativní projevy chování lidí
- vedeme žáky k ochraně a oceňování našich tradic a kulturního i historického dědictví
- žák je schopen pozitivního postoje k uměleckým dílům, má smysl pro kulturu
- vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí

❖ KOMPETENCE PRACOVNÍ

- vedeme žáky k dodržování vymezených pravidel, plnění povinností a závazků
- vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí, vedeme žáky k adaptaci na nové nebo změněné podmínky
- žák přistupuje aktivně k ochraně kulturních a společenských hodnot
- exkurzemi, filmy, besedami v rámci dějepisného vyučování seznamujeme žáky s různými profesemi, ujasňujeme tak představu žáků o podobě jejich dalšího vzdělávání, budoucího povolání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník	zodpovídá
Člověk a společnost	Dějepis	6.	Mgr. Romana Lučanová

Dílčí výstupy žáka ZŠ Na Stínadlech, Teplice	Učivo	Průřezová témata
<p>ČLOVĚK V DĚJINÁCH D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu</p> <p>POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytčářství a zpracování kovů pro lidskou společnost</p> <p>NEJSTARŠÍ CIVILIZACE. KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury, zrod křesťanství D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie</p>	<p><input type="checkbox"/> význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách; historické prameny <input type="checkbox"/> historický čas a prostor</p> <p><input type="checkbox"/> člověk a lidská společnost v pravěku</p> <p><input type="checkbox"/> nejstarší starověké civilizace a jejich kulturní odkaz <input type="checkbox"/> antické Řecko a Řím <input type="checkbox"/> střední Evropa a její styky s antickým Středomořím</p>	<p>P19MU P16G</p> <p>P 7 O P 25 E P 13 D</p> <p>P 20 MU P 32 ME P 13 D</p>

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
D-9-1-01p chápe význam dějin jako možnost poučit se z minulosti D-9-2-01p rozliší základní rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí D-9-2-01p podle obrázků popíše pravěká zvířata, způsob jejich lovu, zbraně, předměty denní potřeby a kultovní předměty D-9-3-01p uvědomuje si souvislosti mezi přírodními podmínkami a vývojem starověkých států D-9-3-03p, D-9-3-04p popíše život v době nejstarších civilizací

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník	zodpovídá
Člověk a společnost	Dějepis	7.	Mgr. Romana Lučanová

Dílčí výstupy žáka ZŠ Na Stínadlech, Teplice	Učivo	Průřezová témata
<p>KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států D-9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech D-9-4-03 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám D-9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury</p> <p>OBJEVY A DOBÝVÁNÍ. POČÁTKY NOVÉ DOBY D-9-5-01 vysvětlí znovuzrození antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách</p>	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> nový etnický obraz Evropy <input type="checkbox"/> utváření států ve východoevropském a západoevropském kulturním okruhu a jejich specifický vývoj <input type="checkbox"/> islám a islámské říše ovlivňující Evropu (Arabové, Turci) <input type="checkbox"/> Velká Morava a český stát, jejich vnitřní vývoj a postavení v Evropě <input type="checkbox"/> křesťanství, papežství, císařství, křížové výpravy <input type="checkbox"/> struktura středověké společnosti, funkce jednotlivých vrstev <input type="checkbox"/> kultura středověké společnosti – románské a gotické umění a vzdělanost <input type="checkbox"/> renesance, humanismus, husitství, reformace a jejich šíření Evropou <input type="checkbox"/> zámořské objevy a počátky dobývání světa <input type="checkbox"/> český stát a velmoc v 15.–18. století <input type="checkbox"/> barokní kultura a osvětenství 	<p>P 21MU</p> <p>P 15 D DG-3-3-01</p> <p>P 13 D</p> <p>P 22 MU</p> <p>P 18 G P 20 MU, DG-3-3-03 P 13 D P 23 MU P 23 MU P 19 MU P 17 G</p>

Dílčí výstupy žáka ZŠ Na Stínadlech, Teplice	Učivo	Průřezová témata
<p>Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie</p> <p>D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky</p> <p>D-9-5-06 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek</p>		DG-3-2-02

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:
<p>D-9-4-02p uvede první státní útvary na našem území</p> <p>D-9-4-02p uvede základní informace z období počátků českého státu</p> <p>D-9-4-03p popíše úlohu a postavení církve ve středověké společnosti</p> <p>D-9-4-03p charakterizuje příčiny, průběh a důsledky husitského hnutí</p> <p>D-9-4-04p rozeznává období rozkvětu českého státu v době přemyslovské a lucemburské</p> <p>D-9-4-04p uvede nejvýraznější osobnosti přemyslovského a lucemburského státu</p>

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník	zodpovídá
Člověk a společnost	Dějepis	8.	Mgr. Romana Lučanová

Dílčí výstupy žáka ZŠ Na Stínadlech, Teplice	Učivo	Průřezová témata
<p>MODERNIZACE SPOLEČNOSTI</p> <p>D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti</p> <p>D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé</p> <p>D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů</p> <p>D-9-6-04 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií</p>	<p>Velká francouzská revoluce a napoleonské období, jejich vliv na Evropu a svět; vznik USA</p> <p><input type="checkbox"/> industrializace a její důsledky pro společnost; sociální otázka</p> <p><input type="checkbox"/> národní hnutí velkých a malých národů; utváření novodobého českého národa</p> <p><input type="checkbox"/> revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů</p> <p><input type="checkbox"/> politické proudy (konzervativismus, liberalismus, demokratismus, socialismus), ústava, politické strany, občanská práva</p> <p><input type="checkbox"/> kulturní rozrůzněnost doby</p> <p><input type="checkbox"/> konflikty mezi velmocemi, kolonialismu</p>	<p>VDO 13 MV 29 EV 26</p> <p>P 19 MU P 7 O P 8 O</p>

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

D-9-6-03p uvede základní historické události v naší zemi v 19. století

D-9-6-03p vyjmenuje nejvýznamnější osobnosti českých dějin 19. století

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník	zodpovídá
Člověk a společnost	Dějepis	9.	Mgr. Romana Lučanová
Dílčí výstupy žáka ZŠ Na Stínadlech, Teplice	Učivo	Průřezová témata	
<p>MODERNÍ DOBA</p> <p>D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky</p> <p>D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů</p> <p>D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu</p> <p>D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv</p> <p>D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí</p> <p>ROZDĚLENÝ A INTEGRUJÍCÍ SE SVĚT</p> <p>D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků</p> <p>D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce</p> <p>D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí</p> <p>D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa</p>	<p><input type="checkbox"/> první světová válka a její politické, sociální a kulturní důsledky</p> <p><input type="checkbox"/> nové politické uspořádání Evropy a úloha USA ve světě; vznik Československa, jeho hospodářsko - politický vývoj, sociální a národnostní problémy</p> <p><input type="checkbox"/> mezinárodněpolitická a hospodářská situace ve 20. a 30. letech; totalitní systémy – komunismus, fašismus, nacismus – důsledky pro Československo a svět</p> <p><input type="checkbox"/> druhá světová válka, holokaust; situace v našich zemích, domácí a zahraniční odboj; politické, mocenské a ekonomické důsledky války</p> <p><input type="checkbox"/> studená válka, rozdělení světa do vojenských bloků reprezentovaných supervelmocemi; politické, hospodářské, sociální a ideologické soupeření</p> <p><input type="checkbox"/> vnitřní situace v zemích východního bloku (na vybraných příkladech srovnání s charakteristikou západních zemí)</p> <p><input type="checkbox"/> vývoj Československa od roku 1945 do roku 1989, vznik České republiky</p>	<p>P 18 G P 32 ME P 14 D P 23 MU P 16 G P 15 D DG-4-3-01</p> <p>P 7 O P 8 O P 18 G P 32 ME P 15 D P P 26 E P 17 G P 21 MU</p>	

Dílčí výstupy žáka ZŠ Na Stínadlech, Teplice	Učivo	Průřezová témata
	<input type="checkbox"/> rozpad koloniálního systému, mimoevropský svět <input type="checkbox"/> problémy současnosti <input type="checkbox"/> věda, technika a vzdělání jako faktory vývoje; sport a zábava	DG-4-1-08, DG-4-1-09

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák
D-9-7-01p, D-9-7-03p, D-9-7-04p uvede příčiny a politické, sociální a kulturní důsledky 1. světové války D-9-7-01p, D-9-7-05p uvede základní informace o vzniku samostatné Československé republiky D-9-8-01p, D-9-8-02p popíše průběh a důsledky 2. světové války a politický a hospodářský vývoj v poválečné Evropě D-9-8-04p chápe význam událostí v roce 1989 a vítězství demokracie v naší vlasti